

skillige Aar, inden de komme saa langt op, og de naa det maaste aldrig.

Guldblandsen: Da jeg havde Ordet i Gaar, havde jeg det Uheld at fremkomme med en Udtalelse, som det ærede Medlem for Næsens (Berntsen), med hvem jeg for øvrigt ofte tidligere har haft Lejlighed til at diskutere offentlige Anliggender, hvad jeg haaber ogsaa at skulle faa i Fremtiden, ikke syntes om. Udtalelsen gik ud paa, at Besiddelsesformen for de paaatænkte Husmandsbrug helst burde være Fæste- og ikke Selveje. Det er den Tanke, som det ærede Medlem for Næsens fandt saa overordentlig uheldig, og han betegnede den endog ogsaa som reaktionær. Jeg forstod ikke ganske det ærede Medlem. Jeg er ikke uvidende om, at det ærede Medlems Evne til at gøre Forstel paa, hvad der er reaktionært, og hvad der er demokratisk, hvad der er Højre, og hvad der er Venstre, hvad der er Progressivisme, og hvad der er Lovligt, i de senere Aar er aftaget i stadig stigende Grad, men at det var kommet saa vidt med det ærede Medlem, at han kunde betegne noget saa soleklart demokratisk som reaktionært, havde jeg dog ikke troet, saa meget mindre som her er Tale om et helt nyt Omraade, hvor det ærede Medlem visnok i det hele taget ikke meget ofte har været tidligere. Det ærede Medlem maa endelig ikke overse en Ting, og det er, at her er slet ikke Tale om Fæste i dette Ords gamle Betydning. Her er Tale om offentligt Fæste, ikke privat Fæste eller Fæste mellem Privatmænd. Med det gamle Fæsteforhold forholdt det sig saaledes, at Ejeren — det var Godsejeren, og Fæsteren — ja, det var Bonden. Med det Fæste, som jeg har tilladt mig at anbefale, forholdes det sig derimod anderledes. Her er Ejeren Staten, og Fæsteren — ja, det er Brugeren af det Husmandsbrug, hvorom Talen er. Det ærede Medlem maa endvidere erindre, at for saa vidt der skulde blive Tale om at indføre offentligt Fæste paa dette Omraade, vilde selvbløgeligt Fæsterens Forpligtelser blive nøje bestemte. Her bliver ikke i mindste Maade Plads for Vilkaarlighed af nogen Art. I og for sig er Fæste ikke nogen uheldig Besiddelsesform, ingenlunde, men den Slags Fæste, vi havde her i Landet, indtil vi fik indledet Overgangen til Selveje, var i højeste Grad uheldig. Den gav Plads for Vilkaarlighed i meget høj Grad, og som Følge af de Misbrug, der gik i Svang under de tidligere Fæsteforhold her i Landet, har Ordet Fæste faaet en Mislyd i Folks Øre, som det i Virkeligheden slet ikke fortjener.

Grunden til, at jeg ønsker Fæste, vil jeg ganske fort sige. Den Tid vil komme, hvis disse Hjem oprettes, da Gælden til Staten er afbetalt. Saa er den eneste Gæld, der staar i Gjendommen, Kreditforeningens uamortifiable Laan. Dette Hjem bliver da Handelsvare ligesom enhver som helst anden Ejendom. Den private Kapital kan slaa sin Klo i dette Hjem i Form af Prioriteter paa selv samme Maade som i andre Landejendomme. Det er dette, jeg overordentlig gerne vilde afværge. Desuden er der et andet Formaal, jeg mener man vilde arbejde henimod ved at indføre Fæste. Hvis man nemlig faar Fæste, kan den ubemidlede Arbejder fremdeles have fortrinnsvis Afgang til at komme i Besiddelse af disse Hjem. Lader man dem gaa over til blot at blive en Handelsvare, fordres der af dem, der skulle overtage et saadant Hjem ved Køb og ofte ogsaa, hvis han arver det, en ret betydelig Kapital, i første Tilfælde indtil et Par Tusind Kroner, og saa meget kan en ubemidlet Arbejder ikke præstere. Saa gaar Hjemmene fra at tilhøre de ubemidlede Arbejdere over til at blive Hjem for Folk af andre Samfundsklasser, der have ikke saa ringe Kapital. Fæste er derfor i Virkeligheden anderledes demokratisk end Selveje. Hvis S. A. Hansen havde levet og ellers havde kunnet følge med Udviklingen, vilde han være bleven i højeste Grad forbauset over de Udtalelser, det ærede Medlem for Næsens fremkom med, det føler jeg mig overbevist om. Thi har var en altfor skarpsindig Mand til ikke at have kunnet se, at netop det, jeg taler om, er absolut demokratisk, medens det, det ærede Medlem taler for, snarere har en Tendens i reaktionær Retning, for saa vidt han holder paa det bestaaende, og holder paa det, egentlig ikke, fordi det er det bedste, men fordi det nu en Gang er det bestaaende.

Saa maa jeg vende mig til det ærede Medlem for Bælum (S. Jensen) med en lille kort Bemærkning. Det ærede Medlem gaar stadig ud fra, at der paa den Lød, som er bragt i Forslag i Regeringsforslaget og i Kommissionsforslaget, meget vel kan holdes to Aar. Det mener det ærede Medlem; men jeg skal gøre det ærede Medlem opmærksomt paa, at Kommissionsbetænkningen, som det ærede Medlem har understrevet, netop gaar ud fra, at der kun kan holdes een Aar paa Lødden. Husmandshjem, hvor der lunde holdes en Aar, det var den Slags, Kommissionen vilde oprette. Jeg dvælede udførligere ved det i Gaar og skal derfor ikke nu komme dybere ind derpaa. Jeg mener, altsaa at maatte hævde Rigtigheden af min Opfattelse, indtil det ærede Medlem finder